

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

WEGENS PERSONEELSGBREK ZIJN
DEZE ZALEN GESLOTEN.

GELIEVE ONS DAARVOOR TE
VERONTSCHULDIGEN.

Toneelspel in 2 bedrijven

door

Carl Eyckmans

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1991

Nr. 2006

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

Wettelijk depot D/1992/220/57
ISBN 90-385-0202-8

cop. 1992 Toneelfonds J. Janssens/Carl Eyckmans

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ROLVERDELING :

Dubbelrollen zijn mogelijk.

*Een jongen (Quinten)
Een bewaker
Een jonge man
Een jonge vrouw
De burgemeester, vader van Quinten
De echtgenote van de burgemeester
Drie gemeenteraadsleden
Sincerita, vrouwelijk schilderijfiguur
Concordia, vrouwelijk schilderijfiguur
Caritas, vrouwelijk schilderijfiguur
Discordia, mannelijk schilderijfiguur
Twee vissersvrouwen (onder wie Wiske die Sincerita is)
Een visser
De kunstschilder Abraham Janssens
De auteur
Hercules
Een radiostem
Twee politie-agenten*

De hoofdrolspeler, het schilderij van Abraham Janssens bevindt zich in het Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen.

DEKOR :

Met zetstukken moeten de volgende lokaties worden uitgebeeld :

*Hall van museum
Woonkamer burgemeester
Gemeenteraadszaal
Zaal N van het museum
Vismarkt
Schildersatelier
Kamertje van de auteur
Slaapkamer van Quinten
Leopold De Waelplaats (met op de achtergrond het Museum voor Schone Kunsten)
Een werkmanstentje*

**Eendracht, Liefde en Oprechtheid
overwinnen de Tweedracht**

Concordia, voorgesteld als een jonge vrouw in grijs gewaad, het hoofd omkransd met een olijftak, met in de boog van haar rechterarm een hoorn van overvloed met vruchten en korenaren, houdt in de linkerhand een bundel pijlen, symbool van de eenheid in de veelheid. Deze bundel pijlen wordt samengebonden met een rood lint door Caritas, een jonge vrouw in rood kleed en met naast zich een knaapje met een brandend hart in de hand, en met een wit lint door Sincerita, een maagd in wit kleed en met een krans van rozen in het blonde haar. In de achtergrond kijkt Discordia machteloos toe.

EERSTE SCENE

Op het grote voordoek staat de volgende tekst :

Wegens personeelsgebrek zijn deze zalen gesloten. Gelieve ons daarvoor te verontschuldigen.

A défaut d'un nombre suffisant de surveillants certaines salles ne sont pas accessibles au public, nous vous prions de nous en excuser.

Owing to lack of staffing some rooms will be closed, accept our apologies for the inconvenience.

Infolge Personalmangel haben wir uns entschlossen diese Räume nicht für das Publikum zu eröffnen. Wir bitten um Entschuldigung.

Voor het doek zit de bewaker. Het is woensdagnamiddag. Twee dagen en een half verveling en het vooruitzicht van een weekeindedienst maken de bewaker weinig toegankelijk voor de vragen van kleine jongens. De jongen komt de zaal binnen die de bewaker onder zijn hoede heeft.

QUINTEN Goede middag, mijnheer.

BEWAKER (zucht, kijkt op)

QUINTEN Excuseer, mijnheer, ik zoek schilderijen van Jacob Jordaens.

BEWAKER (zucht, wijst met één vinger naar de mededeling achter zijn rug)

QUINTEN (leest) Wegens personeelsgebrek zijn deze zalen gesloten. Maar dat kan toch niet!

BEWAKER Oh nee? En waarom niet?

QUINTEN Het is het Jacob Jordaensjaar. Hij werd vierhonderd jaar geleden geboren. Vijftienhonderddrieennegentig.

BEWAKER En wat zou dat?

QUINTEN Iedereen wil nu toch zijn schilderijen komen bekijken.

BEWAKER Ze hangen hier nochtans al lang genoeg. Als iemand die dingen wil zien moet hij maar een catalogus kopen.

QUINTEN Dat is toch niet hetzelfde, mijnheer!

BEWAKER Dat kan best zijn. Maar mijn schuld is het niet!

QUINTEN Wie is er dan wel schuldig, mijnheer?

- BEWAKER De staatskas ... Zij is leeg. Er kan dus geen personeel meer worden aangenomen om diegenen die op pensioen vertrekken te vervangen.
- QUINTEN Is er dan helemaal geen oplossing, mijnheer?
- BEWAKER Misschien wel, al er eens iemand de moeite doet om naar een minister te schrijven ...
- QUINTEN Maar waarom zou ...
- BEWAKER (onderbreekt) Och, jongen, hou toch op. Met al dat gepraat krijg je die deuren toch niet open ...
- QUINTEN (koppig) Ik ga het daar toch eens met met mijn vader over hebben.
- BEWAKER Doe dat, jongen en laat mij rustig verder werken.
- QUINTEN Hij zal wel een oplossing kunnen bedenken.
- BEWAKER (glimlacht voor het eerst) Ik vind het mooi dat je zo naar je vader opkijkt maar maak je toch maar geen illusies dat hij wonderen kan doen.
Tenzij jij natuurlijk de zoon van de eerste minister bent ...
- QUINTEN Nee, alleen maar van de burgemeester ...
- BEWAKER (springt recht, is tegelijkertijd bang en wantrouwig)
Dat meen jij niet! ... Hoe heet jij?
- QUINTEN Quinten, mijnheer. Quinten Kloos. Mijn vader heet Robert.
- BEWAKER (wordt één en al dienstvaardigheid) Verdomme, dan ben jij inderdaad ... Waarom heb jij dat niet onmiddellijk gezegd? Voor jou kan ik natuurlijk een uitzondering maken ...
(hij zwaait plots met een sleutelbos) Als je het maar niet aan je vader vertelt. En vergeet ons gesprek ook maar zo vlug mogelijk ...
Kijk ik zal deze deur open maken. Kijk maar rustig rond en verwittig mij als je alles gezien hebt ...

Quinten verdwijnt achter het doek.

- BEWAKER Verdomme toch, zo zou een mens zichzelf in moeilijkheden brengen met zo een apejong. Dat moet ik even aan Gerard vertellen.

Bewaker verdwijnt. Hij is nog maar net weg als er een jong paartje passeert. De jongen van het paar heeft een catalogus onder de arm.

JONGEN Kijk eens, lieverd. Die deur staat open. Willen wij eens naar de Oude Meesters gaan kijken?

MEISJE Is dat niet gevaarlijk? Kunnen wij daar niet voor gestraft worden?

JONGEN Welnee. Kom. Nu hebben wij eens de kans.

Het paartje verdwijnt in de zaal.

TWEEDE SCENE

Ten huize van de burgemeester

BURGEMEESTER Ik maak mij ernstig zorgen over die jongen.

ECHTGENOTE Dat is niet nodig.

BURGEMEESTER Vind jij dat dan normaal? Hij is dertien jaar en hij gedraagt zich als een oude professor.

ECHTGENOTE Hij doet niets verkeerd.

BURGEMEESTER Dat is het juist. Ik wou dat hij eens in de fout ging. De dag dat iemand mij komt vertellen dat hij een autospiegel heeft afgerukt, verdubbel ik zijn weekgeld.

ECHTGENOTE Robert, je bent walgelijk.

BURGEMEESTER Toen ik zo oud was als hij ...

ECHTGENOTE (onderbreekt) Dat verhaaltje ken ik al tot vervelens toe. Jij was de beste voetballer van de straat en voor jou was er geen enkele ruit veilig. Er was niemand in de buurt die zo snel kon fietsen en alle meisjes waren smoor op je. Laat me niet lachen!

BURGEMEESTER Ik was gezond. Bruiste van levenslust.

ECHTGENOTE Quinten ook. Maar op een andere manier.

BURGEMEESTER Hij verbergt zich om te lezen ... Boeken waarvan geen enkele van zijn leeftijdsgenoten een woord begrijpt. Heb jij al eens gezien hoe hij een krant leest?

Tijdens dit gesprek zien wij op de achtergrond enkele voorname sigarenrokende heren in driedelig pak, de gemeenteraad, samen komen.

ECHTGENOTE Het is wel het toppunt dat juist jij daar over klaagt. Jij bent burgemeester. Jij zou apetrots moeten zijn dat jouw zoon zich interesseert voor de samenleving.

BURGEMEESTER Het is onnatuurlijk dat hij de krant spannend vindt. Waarom verkiest hij geen cowboyverhalen? Hij loopt hier in huis rond met een gezicht alsof hij op zijn eentje de wereld kan redden.

ECHTGENOTE Was dat maar waar!

BURGEMEESTER (zucht) Ja.
(stilletjes) Daar heb je natuurlijk gelijk in.

ECHTGENOTE Ziet de toekomst er echt zo slecht uit als iedereen zegt?

BURGEMEESTER Slechter.

ECHTGENOTE Betekent dat ...

BURGEMEESTER Ik denk dat een oorlog onvermijdelijk is. Onze energiebronnen worden stelselmatig dichtgedraaid. Europa zal moeten aanvallen om te overleven.

DERDE SCENE

De gemeenteraadsleden zijn in een heftige discussie gewikkeld.

HEER 1 Denk jij nu echt dat een aanval iets uithaalt?

HEER 2 Nee, natuurlijk niet.

HEER 3 Misschien hebben wij toch nog een waterkansje. Als wij hen kunnen verrassen. Met een onverwachte massale luchtaanval bijvoorbeeld.

HEER 1 Onverwacht! Laat mij niet lachen. Hun leger is al drie weken in staat van paraatheid.

HEER 2 Er bestaat geen oplossing. Wij zitten in het nauw.

VIERDE SCENE

Het gesprek tussen de burgemeester en zijn vrouw is ondertussen verdergegaan.

ECHTGENOTE Er moet toch iemand een vreedzame uitweg kunnen bedenken.

BURGEMEESTER De politici debateren van 's morgens tot 's avonds. Het is verloren speeksel. De conclusie blijft dezelfde.

ECHTGENOTE Afwachten betekent wegwijnen en aanvallen verpletterd worden.

BURGEMEESTER Ons doodvonnis is getekend.

ECHTGENOTE Moesten wij daarvoor een kind op de wereld zetten?

BURGEMEESTER Als iedereen alles op voorhand mocht weten ... Praat er maar niet over met hem.

ECHTGENOTE Geloof jij echt dat hij zich niet bewust is van de situatie?

BURGEMEESTER Nee, natuurlijk niet. (kijkt op zijn horloge) Ik moet weg. De zoveelste nutteloze vergadering. Ik zou het verslag kunnen schrijven zonder één woord gehoord te hebben.

ECHTGENOTE Wacht, het rapport van Quinten moet nog getekend worden.

BURGEMEESTER Die cijfers ken ik ook zonder ze gezien te hebben. Tachtig procent voor wiskunde, negenentachtig voor Frans, vijfen-
gentig voor geschiedenis en eenenvijftig voor lichamelijke
opvoeding. Ik lijk de laatste tijd wel een helderziende.

ECHTGENOTE (nijdig) Om de opmerking te kennen die de klasleraar op
het rapport geschreven heeft, moet jij zeker niet helder-
ziend zijn.

BURGEMEESTER (met overdreven onschuld) Hoezo?

ECHTGENOTE Ik heb je met hem horen telefoneren. Het is nogal normaal
dat een leraar uit het stadsonderwijs zijn burgemeester
blindelings gehoorzaamt.

BURGEMEESTER (neemt het rapport van zijn vrouw over en leest luidop)
Een te veel aan ernst kan schadelijk zijn. Vergeet niet te
spelen, Quinten.

ECHTGENOTE (kwaad) Als dat geen gemene streek is!

BURGEMEESTER (verontschuldigend) Ik dacht dat die man misschien een
beetje invloed op hem had... Een hele dag met zijn neus
in de boeken kan toch niet ...

ECHTGENOTE Laat hem zijn zin doen! De wereld zal hem niet lang nog
de kans geven ...

BURGEMEESTER Waar zit hij eigenlijk?

ECHTGENOTE Naar het Museum voor Schone Kunsten. Hij wilde Jacob Jordaens leren kennen.

BURGEMEESTER (glímlacht) Net iets voor hem. Heel de wereld staat op zijn kop en mijn zoon gaat schilderijen kijken.

VIJFDE SCENE

Quinten wandelt door zaal N van het museum. Hij geniet van zijn bezoek en bestudeert verschillende schilderijen. Hij komt aan "Eendracht, liefde en oprechtheid overwinnen de tweedracht" van Abraham Janssens.

Dit doek wordt door acteurs uitgebeeld. Quinten bekijkt het schilderij even en gaat verder. Op dat moment komt Sincerita, een vrouw met wit kleding en een krans van rozen in het blonde haar tot leven.

SINCERITA Psst ...

Quinten stopt, kijkt om zich heen.

QUINTEN Nu dacht ik echt ... Eigenlijk is er niets zo griezelig als een lege museumzaal...

Quinten draait zich om, wil de zaal verlaten.

SINCERITA Eh, jongen, wacht even. Ik geloof niet dat het de bedoeling is dat jij nu weglapt ...

QUINTEN Mijn vader heeft gelijk : ik lees te veel. Ik heb mijn fantasie niet meer onder controle ... Ik moet hier weg!

SINCERITA Wacht toch even!

Sincerita wil het schilderij verlaten. Zij doet dat zo onhandig dat zij languit op de vloer terechtkomt. Quinten hoort de slag en de beleefdheid wint het van de angst. Hij komt terug en helpt de dame overeind. Ondertussen laten de andere personages uit het schilderij van zich horen.

CONCORDIA Pas toch op, meisje!

CARITAS Wat doe je nu!

DISCORDIA (met een akelig, onvriendelijk lachje) Ha, ha, opgeruimd staat netjes, waarom springen jullie haar niet achterna?

CARITAS Och, hou je mond!

CONCORDIA Maak je niet druk, Caritas. Doe net alsof je hem niet hoort dan is voor hem de lol er direkt af.

DISCORDIA Als ik straks dat rode lint om je hals knoop, zul je wel anders piepen!

- QUINTEN Hebt u zich pijn gedaan, mevrouw?
- SINCERITA Het valt wel mee. Ik kan tegen een stootje. (grijnst) Ik ben getrouwd met een visser, moet je weten!
- QUINTEN (onschuldig) Vallen vissersvrouwen regelmatig uit schilderijen?
- SINCERITA (barst in lachen uit) Hebben jullie dat gehoord, meisjes?

Grote hilariteit vanuit het schilderij. Discordia gromt kwaadaardig.

- DISCORDIA Deze jongen is een grappenmaker!
- QUINTEN (helemaal niet op zijn gemak) Dat was mijn bedoeling niet. Ik heb u waarschijnlijk verkeerd begrepen. Is het zo speciaal om met een visser getrouwd te zijn?

Tussenscène 1 :

In de achtergrond zien wij een deel van de vismarkt : een houten plank op schragen die grote vissenlijven draagt. Een vrouw prijst haar waren met luide stem aan.

- VROUW 1 Veeerse Kabeljauuuuuw ... Vannacht nog in de zeeee... Kabeljauw. Sprot. Mosselen...

Een andere vrouw in dezelfde kledij als de verkoopster komt woedend aangelopen.

- VROUW 2 Wil jij wel eens maken dat je hier wegkomt! Leugenaarster!

- VROUW 1 Veeeeerse Kabeljauw... Vannacht nog in de zeeeeee!!!

- VROUW 2 Ja, dat zal wel. Vers! Jouw vis stinkt uren tegen de wind.

- VROUW 1 Mosselen. Sprot. Kabeljauw.

- VROUW 2 Stop onmiddellijk met dat gekrijs en ga hier weg! Op deze markt wordt geen rottigheid verkocht. Wij proberen hier eerlijk onze boterham te verdienen...

- VROUW 1 Veeeeerse mosselen ...

- VROUW 2 Jij bent ook van je eerste leugen niet gebarsten! Hoe kan die vis nu vers zijn. Het is vier dagen geleden dat je man de zee nog gezien heeft! Het water interesseert hem niet. Het enige vocht dat hem lokt, klotst in stenen kruiken.

VROUW 1 Kabeljauw, Sprot, Mosselen ... (met onschuldig glimlachje)
Oh, wie wij daar hebben! Ik had je niet opgemerkt.
Wilde jij mij iets zeggen?

VROUW 2 (razend) Als je dan toch niet wil luisteren! Zo!

Vrouw 2 duwt met brute kracht de toonplank van de schragen. De vis kwakt op de grond.

VROUW 2 Doe iets nuttigs en haal die dronkaard van jou uit de kroeg.

Vrouw 1 raapt een vis op en slaat er mee naar het hoofd van vrouw 2. Het wordt een gevecht. Als een andere vissersvrouw ter hulp komt, slaat vrouw 1 op de vlucht. Zij rent naar de andere kant van de scène en botst als het ware op haar zwaar dronken echtgenoot.

MAN Ha, daar ben je! Ik wou je net komen zoeken ...

VROUW 1 Dat zal wel. Jij hebt geen moment aan mij gedacht!

MAN Kom, geef het geld aan mij!

VROUW 1 Welk geld?

MAN Ik hoop voor jou dat je genoeg verkocht hebt!

VROUW 1 Niets!

MAN Wat! Durf jij tegen mij zeggen dat ...

VROUW 1 (onderbreekt) Wie koopt er rotte vis?

MAN Ik vang alleen kwaliteit!

VROUW 1 In de kroeg zeker!

MAN Ga onmiddellijk naar de markt en wee je gebeente als je durft één vis mee terug naar huis te brengen.

VROUW 1 Als je wil dat er iets verkocht wordt, zal je het zelf moeten doen.

MAN Durf jij mij tegen spreken?

VROUW 1 Ja ... De vrouwen willen mij op de markt niet meer zien en zij hebben nog gelijk ook ...

MAN Ik zal je leren ...

De man grijpt de vrouw beet. Het licht wordt gedimd en wij horen slaan, tieren en gillen.